

گفتارهایی در سیاست خارجی ایران

دکتر کامران طارمی

فهرست مطالب

فصل اول: بررسی ریشه‌های پیدایش رابطه حامی - پیرو بین ایران و آمریکا در دوران حکومت پهلوی (۱۹۴۲-۱۹۵۵)

مقدمه	۱۱
تئوری حامی - پیرو	۱۲
چگونگی پیدایش و رشد رابطه حامی - پیرو بین رژیم شاه و ایالات متحده	۱۵
ایالات متحده آمریکا و ایران: از عدم حضور تا سلطه	۱۹
بروز جنگ جهانی دوم و حضور آمریکا در ایران	۲۰
آغاز جنگ سرد و اهمیت ایران در تقابل آمریکا و شوروی	۲۳
دکتر مصدق و ملی شدن نفت	۲۷
کودتای ۱۹۵۳ و تثبیت نفوذ آمریکا در ایران	۲۹
نتیجه‌گیری	۳۳
یادداشت‌های فصل اول	۳۵

فصل دوم: تحلیلی بر سیاست‌های امنیت منطقه‌ای ایران در خاورمیانه در دوران حکومت محمدرضا پهلوی (۱۹۷۹-۱۹۶۲)

مقدمه: استدراک خطر	۴۱
ظهور رادیکالیزم عربی به عنوان تهدیدی نو	۴۲
تغییر تمرکز از سیاست‌های امنیتی رژیم شاه از شوروی به خاورمیانه	۴۷
خلیج فارس کانون توجه ایران	۴۸
لزوم بازسازی ارتش ایران	۵۰
مأخذ:	۵۲
خروج انگلیس از خلیج فارس و مطرح شدن دکترین نیکسون	۵۲
بکارگیری دیپلماسی در حمایت از سیاست‌های امنیتی	۵۶
توسعه حریم امنیتی ایران و تقویت قوای مسلح	۶۱

۶ □ گفتارهایی در سیاست خارجی ایران

نتیجه گیری	۶۹
یادداشت‌های فصل دوم	۷۰

فصل سوم: تحلیلی بر نقش گروه‌های معارض کرد در روابط ایران و عراق در عصر پهلوی (۱۹۷۹-۱۹۲۱)

مقدمه	۷۹
روابط ایران و عراق از ۱۹۳۲ تا ۱۹۵۸: دوره همسویی ایدئولوژیک	۸۰
کودتای ۱۹۵۸ عبدالکریم قاسم و آغاز تنش‌های ایدئولوژیک	۸۲
تأثیر اختلافات ایدئولوژیک بر روابط دوجانبه پس از کودتای ۱۹۵۸	۸۶
ظهور گروه‌های معارض کرد در روابط دوجانبه	۸۸
نهضت کردهای عراق	۸۹
تیره‌گی روابط دو جانبه و ایفای نقش گروه‌های معارض کرد	۹۳
کودتای ۱۹۶۳ برادران عارف و وخامت روابط دو جانبه	۹۴
به قدرت رسیدن حزب بعد و تشدید اختلافات دو جانبه	۹۶
حمایت عراق از مخالفین داخلی رژیم پهلوی	۹۹
انعقاد قرارداد الجزایر و خاتمه نقش گروه‌های معارض کرد در روابط دو جانبه	۱۰۰
نتیجه گیری	۱۰۱
یادداشت‌های فصل سوم	۱۰۳

فصل چهارم: تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر همکاری‌های نظامی بین آمریکا و عربستان

مقدمه: چارچوب نظری/تئوری رابطه حامی - پیرو	۱۰۷
پیش‌زمینه روابط دفاعی دو جانبه	۱۱۰
پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و مطرح شدن دکترین کارتر	۱۱۱
نیروهای واکنش سریع استعداد، ساختار، دکترین نظامی و ضرورت دسترسی به پایگاه‌های محلی	۱۱۲
شبکه دفاع هوایی یکپارچه	۱۱۷
گسترش تأسیسات نظامی عربستان سعودی	۱۲۳
خرید اضافی اسلحه، مهمات و تجهیزات	۱۲۸
نتیجه گیری	۱۳۳

فهرست مطالب □ ۷

یادداشت‌های فصل چهارم.....	۱۳۵
----------------------------	-----

فصل پنجم: دیدگاه‌های ایران در مورد امنیت در خلیج فارس

مقدمه.....	۱۴۱
مبدأ و منشأ دیدگاه‌های ایران.....	۱۴۲
ایدئولوژی.....	۱۴۳
برداشت‌های اغراق‌آمیز از قدرت ملی.....	۱۴۴
تأثیر دیدگاه‌ها بر سیاست ایران در قبال خلیج فارس.....	۱۴۶
تحولات در دیدگاه‌های ایران در مورد امنیت در خلیج فارس در دوران جنگ.....	۱۴۸
تجربیات دوران جنگ.....	۱۴۸
نیازهای اقتصادی.....	۱۵۰
کاهش نفوذ ایدئولوژی.....	۱۵۲
تأثیر بر دیدگاه‌ها و سیاست‌های ایران در قبال امنیت خلیج فارس پس از جنگ تحمیلی....	۱۵۳
نتیجه‌گیری.....	۱۵۶
یادداشت‌های فصل پنجم.....	۱۵۷

فصل ششم: تحلیلی بر نقش موشک‌های بالستیک در دکترین دفاعی ایران

مقدمه.....	۱۵۹
پیامدهای نظامی اشاعه موشک‌های بالستیک.....	۱۵۹
اشاعه موشک‌های بالستیک در منطقه خلیج فارس.....	۱۶۱
دکترین دفاعی ایران.....	۱۶۱
نقش ایدئولوژی.....	۱۶۲
نقش تجارب جنگ تحمیلی.....	۱۶۲
نقش و ویژگی‌های خاص موشک‌های بالستیک.....	۱۶۳
نقش محیط امنیتی ایران.....	۱۶۴
تأکید جنگ نامتقارن.....	۱۶۷
نقش عامل خودکفایی.....	۱۶۸
نقش عوامل اقتصادی.....	۱۷۰
نتیجه‌گیری.....	۱۷۱

۸ □ گفتارهایی در سیاست خارجی ایران

یادداشت‌های فصل ششم ۱۷۲

فصل هفتم: سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال اتحادیه اروپا در سه دهه اخیر

مقدمه ۱۷۷

پیشینه روابط ایران و اروپا ۱۷۹

ایران و اروپا: برخی نگرش‌های بنیادی ۱۸۲

روابط ایران و اروپا پس از انقلاب اسلامی ۱۸۳

روابط غیر تنش‌زای واقع‌گرایان ملی‌گرا، ۱۳۵۷-۱۳۵۹ ۱۸۳

دوره رکود و بی‌اعتمادی در دوران انقلابی‌گری، ۱۳۶۸-۱۳۵۹ ۱۸۵

دوره گفتگوهای انتقادی، ۱۳۷۶-۱۳۶۸ ۱۹۰

دوره گفتگوهای سازنده و فراگیر، ۱۳۸۴-۱۳۷۶ ۱۹۴

تخاصم و تقابل در دوران اصول‌گرایان، ۱۳۹۲-۱۳۸۴ ۱۹۷

نتیجه‌گیری ۲۰۱

یادداشت‌های فصل ششم ۲۰۲

فصل هشتم: صادرات آب ایران به کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس: انگیزه‌ها، تجربه‌ها و چشم‌اندازها

مقدمه ۲۰۵

انگیزه‌های ایران در صادرات آب به کشورهای شورای همکاری خلیج فارس ۲۰۸

روابط ایران و شورای همکاری در دوران شاه ۲۰۸

روابط ایران و شورای همکاری خلیج فارس از زمان پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان پایان

جنگ تحمیلی ۲۰۹

روابط ایران و شورای همکاری خلیج فارس در دوران پس از جنگ: گشودن فصلی جدید ۲۱۲

تجربیات دوران جنگ ۲۱۲

نیازهای اقتصادی ۲۱۴

کاهش نفوذ ایدئولوژی ۲۱۶

عوامل سیستمی ۲۱۶

اهداف ابزارهای ایران ۲۱۷

فهرست مطالب □ ۹

شکست و موفقیت: مقایسه مذاکرات با قطر و کویت.....	۲۱۹
مذاکرات برای صادرات آب به قطر.....	۲۲۰
مذاکرات با کویت برای صادرات آب.....	۲۲۱
طولانی شدن فرآیند مذاکرات با کویت.....	۲۲۴
نتیجه گیری.....	۲۲۶
یادداشت‌های فصل هشتم.....	۲۲۸

فصل نهم: سیاست‌های ایران در قبال عراق اشغالی

مقدمه.....	۲۳۳
عوامل مؤثر بر شکل‌دهی به سیاست خارجی ایران در قبال عراق.....	۲۳۷
عوامل بین‌المللی.....	۲۳۸
ایران و تصمیم آمریکا مبنی بر حمله به عراق.....	۲۴۰
موضع ایران در قبال تهاجم آمریکا به عراق.....	۲۴۴
سیاست ایران در قبال عراق تحت اشغال.....	۲۴۵
تأثیر تحولات داخلی عراق بر مواضع ایران نسبت به این کشور.....	۲۵۵
سیاست ایران در قبال اولین دولت انتخابی عراق.....	۲۵۷
نتیجه‌گیری.....	۲۶۰
یادداشت‌های فصل نهم.....	۲۶۱

فصل دهم: تأثیر دیدگاه‌های امام خمینی بر فرهنگ استراتژیک جمهوری اسلامی ایران

مقدمه.....	۲۶۵
اسلام به عنوان چارچوبی برای بکارگیری قوه قهریه.....	۲۶۸
روابط بین‌الملل از منظر امام خمینی.....	۲۶۸
ایران از منظر امام.....	۲۶۹
تأثیر دیدگاه امام خمینی بر جهت‌گیری منطقه‌ای و بین‌المللی ایران.....	۲۶۹
پیامدهای دیدگاه‌های امام خمینی برای سیاست‌های دفاعی ایران.....	۲۷۱
ایدئولوژی و بکارگیری قدرت به صورت دفاعی.....	۲۷۷
نتیجه‌گیری.....	۲۸۴
یادداشت‌های فصل دهم.....	۲۸۷

فصل یازدهم انگیزه‌های جمهوری اسلامی ایران از ارائه کمک‌های خارجی:
مطالعه موردی فعالیت‌های وزارت جهاد کشاورزی در لبنان

۲۹۳.....	مقدمه
۲۹۴.....	کمک‌های خارجی به عنوان ابزار سیاست خارجی
۲۹۶.....	جمهوری اسلامی ایران و وظیفه کمک رساندن به امت اسلامی
۲۹۶.....	برداشت درباره ایران
۲۹۸.....	نقش ایران در بازسازی لبنان
۲۹۹.....	حضور جمهوری اسلامی لبنان
۲۹۹.....	وضعیت شیعیان ایران
۳۰۰.....	فعالیت‌های جهاد سازندگی در لبنان، ۱۳۸۲-۱۳۶۷
۳۰۲.....	پروژه‌های جهاد سازندگی در لبنان
۳۰۸.....	دلایل خروج وزارت جهاد کشاورزی از لبنان
۳۰۹.....	نتیجه‌گیری
۳۱۱.....	یادداشت‌های فصل یازدهم
۳۱۳.....	منابع و مآخذ
۳۱۳.....	منابع فارسی و منابع انگلیسی
۳۱۳.....	منابع فارسی
۳۱۷.....	منابع انگلیسی